

Reportatge | Text: Ada Castells

Les últimes sorpreses de PERE CALDERS

Edicions 62 publicarà, després de l'estiu, la novel·la inacabada 'La ciutat cansada' i la UAB prepara l'edició crítica de dos llibres més que l'escriptor va deixar només embastats, i d'un

altre de molt curt que probablement traurà la revista 'Els Marges'. Tot plegat és el que ha sortit del bagul que la família Calders va lliurar a l'Autònoma

Pere Calders torna a aparèixer en el panorama literari amb quatre obres inacabades. El podem veure a la seva joventut, al despatx de Mèxic i gaudint de la vida

En un dels contes de Pere Calders es diu que en un jardí de casa bona es va trobar una mà tallada. En la realitat, el que s'hi va trobar va ser el bagul extraviat en el viatge de retorn de l'exili mexicà de l'escriptor -no al jardí, és clar- i "la casa bona", en aquest cas, era la casa d'estiu del seu fill a Bellaterra. Teòricament el bagul havia de contenir la novel·la perduda *La cèl·lula* i quan va arribar en mans de l'equip de Jordi Castellanos, a la UAB, el van obrir amb aquesta esperança. Com no podia ser d'altra manera en Pere Calders, el resultat no va ser tan previsible. De *La cèl·lula*, ni rastre. El que s'hi van trobar van ser quatre llibres inacabats que arribaran als lectors després de l'estiu, juntament amb una nova pàgina web on la UAB ha recopilat tots els articles de premsa de Pere Calders, amb l'ajut de l'Institut d'Estudis Catalans. Tot plegat fa preveure una rentrée ben calderiana.

'La ciutat cansada'

Hi va treballar als anys 40 i 50 i representa la novel·la de l'exili, encara que no en parli gaire. Castellanos dedueix que li devien faltar només un o dos capítols per acabar-la. I el que n'ha arribat és una part manuscrita i una altra de mecanografiada, a més d'un índex de personatges que es publicarà com un epíleg. Hi ha poques dades sobre l'elaboració de la novel·la, ja que Calders només en parla amb el seu pare, també escriptor, per carta des de l'exili. El professor Castellanos destaca que és "molt divertida i tracta un tema d'actualitat com és el de l'habitatge i els okupes". Castella-

FAMÍLIA CALDERS

Un fons de documentació

L'any 1992, la Universitat Autònoma de Barcelona va investir doctor honoris causa Pere Calders. L'escriptor, menut com era, va bromejar que amb el birret i la toga quedaria com un pallaso, però a l'autònoma són progress i l'autor no va haver de passar per aquest tràngol. Vestit de civil, diguéssim, va parlar de la funció conservadora de la literatura. També va fer una defensa dels escriptors en català per la seva voluntat de no triar el camí més fàcil i va acabar reconeixent que se sentia orgullós que la seva obra s'estudiés als instituts, una confessió que és prova de la seva humilitat.

Va ser així com es va iniciar una relació fructífera entre la universitat i l'escriptor que, afortunadament, la seva descendència ha mantingut. El fill gran, Joan Caldés, en vendre's la casa de Bellaterra, que havia sigut del seu avi, l'escriptor modernista Vicenç Caldés i Arús, va pensar que el lloc més adient perquè es conservés el fons dels seus avantpassats escriptors era la UAB. Seguia així la voluntat del seu pare. D'aquesta manera, van arribar a l'Autònoma revistes i materials diversos de difícil catalogació relacionats amb l'activitat professional de Vicenç Caldés i amb la infantesa i joventut de Pere. Per altra banda, de la mà de la filla petita de la casa, Teresa Calders, van arribar originals i inèdits que es trobaven al pis del carrer Borrell de Barcelona. A més, la família va permetre que al fons de l'Autònoma es poguessin digitalitzar 720 fotografies dels àlbums i 17 rodets que fins aleshores no s'havien revelat i que mostren la darrera etapa catalana del narrador.

Un dels resultats de la feina de catalogació ha sigut la creació d'una pàgina web on es pot accedir a la presentació del fons de Pere Calders. La pàgina és dins de la web de l'Institut d'Estudis Catalans www.iec.cat i s'hi accedeix per una icona amb el reclam *Imatges i paraules de Pere Calders*.

A la tardor, la presència a internet de l'escriptor s'ampliarà amb la possibilitat de consultar els seus articles de la premsa, bona part dels quals publicats en aquest diari. És un treball de la Biblioteca d'Humanitats de l'Autònoma que permetrà crear un gran fons de documentació perquè l'obra del mestre perduri en el temps.

FAMÍLIA CALDERS

nos la defineix com "una novel·la de friquis". I adverteix al lector que "pot preveure el final, encara que Calders és imprevisible. El llibre es publica amb un pròleg del calderià Joan Melcion, que apunta una crisi estètica com a possible motiu d'abandonament del text. Sortirà aquest setembre a Edicions 62.

'La marxa cap al mar'

D'aquesta novel·la hi ha unes 70 pàgines i apareixerà en una edició crítica de la UAB aquesta tardor. L'ha treballada l'especialista en temes d'exili, el mexicà Carlos Guzmán Moncada. Calders hi explica un suposat intent del Partido Revolucionario Institucional, el famós PRI de Mèxic, que vol canviar la dieta d'uns indis del Yucatán. El resultat és un xoc de mentalitats entre els més afins als Estats Units, la gent de la capital, els indis i un gallec que corria per allà. Segons Castellanos, "tots es meixen la seva caricatura". L'escriptor no arriba a entrar en la intriga i curiosament deixa inacabada l'última

frase que ens ha quedat: "Quan arriba el vespre i". Quina ràbia!

'Sense anar tan lluny'

És la novel·la *d'impacte*, segons Castellanos. "De quan l'escriptor torna aquí i troba la societat catalana molt canviada". Se'n conserven 300 pàgines manuscrites i explica com una fundació americana vol fer un experiment antropològic i tria els catalans, concretament tres ciutats del Vallès, per estudiar el passat, present i futur de l'espècie. Hi ha un noi que es vol casar i no troba pis i entra en aquest projecte americà. "És una reflexió sobre el pas del temps i la destrucció i variació que comporta aquest pas del temps". El pròleg serà de Valentí Rossell i la publicarà també la UAB en edició crítica. El professor ha estudiat la correspondència inèdita entre Agustí Bartra i Pere Calders per poder donar més dades sobre l'evolució d'aquesta novel·la i els motius el seu abandonament.

'L'amor d'en Joan'

Castellanos explica que "s'ha volgut jugar net" amb el llegat Calders i no han volgut donar gat per llebre. En aquest cas, aquest llibre inacabat ni tan sols es publicarà com un llibre sinó com un estudi, en principi, a la revista *Els Marges*. "Té interès documental perquè és el primer escrit de Calders amb voluntat literària". Es calcula que deu ser de l'any 30, és a dir, quan l'autor tenia uns 18 anys. Ell ja no en parlava. L'interès és estudiar aquest Calders inicial i veure com va anar evolucionant cap a un autor de "molta fluïdesa, curós amb la sintaxi, amb un sentit impressionant de la llengua i un domini dels personatges, ja que sempre te'ls mostra des de l'angle que ell vol", explica Castellanos, que també adverteix que "són obres en què els falta el retoc final. Hi ha errors lògics d'escriptura, però nosaltres no som ningú per tocar-ho. De tota manera, es veurà un Calders molt positiu per la seva facilitat d'escriptura".*

Radiografia Desigualtats de renda a Barcelona **Dossier** Universalització dels drets socials **Monografies** Greuge comparatiu econòmic de les persones amb discapacitat **Gent gran amb dependència** | La població amb valoració de discapacitat **Experiències** Llei de la dependència i reptes de gestió per al govern local | Servei de valoració de la dependència **Tribuna** La universalització dels serveis socials des de dins | Renda bàsica | Xarxes europees internacionals **Altres** Els hàbits esportius a Barcelona

Barcelona societats

Revista de coneixements i anàlisi social

número

14

Número ja disponible a
www.bcn.cat/observatoribcn

Ajuntament de Barcelona

Acció Social i Ciutadania